

*Zilveren gildeteken
kleermakers*

Anna van Ommeren , Dirckje van Noort en Sara Menso

Gildezusters in een mannenwereld

Ambachtsgildes in Rhenen

In de 17^e en 18^e eeuw leven de zogenaamde ambachtsgildes op. Tussen 1605 en 1761 richt de magistraat van de stad vijf zogenaamde ambachtsgildes op. Voor al deze gildes gelden in beginsel dezelfde toetredingsregels. Aankomende gildebroeders moeten aan een welstandseis voldoen om lid van het gilde te kunnen worden en bij voorkeur “borger en gildebroerssoon” zijn. Zoals uit de woordkeus voor de toelatingseis al blijkt kunnen vrouwen eigenlijk geen lid worden. Toch komen we in de annalen van het Kleermakersgilde een aantal vrouwen tegen. Welke afwegingen zijn er gemaakt bij die toelating? De aard van het ambacht? Of de posities in het stadsbestuur van de vaders van deze vrouwen? Waren hun vaders al gildebroeders?

Anna

Op 8 december 1727, als ze 25 jaar is, wordt Anna van Ommeren de gunst verleend om het kleermakersvak te gaan leren en lid te worden van het kleermakersgilde. Haar vader doet (moet?) het verzoek en krijgt daarvoor, naast de toestemming, ook de rekening. Anna mag twee, hooguit drie jaar bij Lammertje in de leer blijven. Daarna mag ze zelfstandig aan de slag, alleen als het gilde haar daar dan weer toestemming voor geeft. Anna geboren in 1702 is het derde kind van Geertuijt van Ede en Dirck van Ommeren (1678 – 1756). Vader Dirck is procureur (jurist) en schepen van de stad . Moeder Geertruijt overlijdt jong .

Dirckje

Dirckje van Noort staat sinds 1708 op de ledenlijst van het kleermakersgilde als “Wollenaaijster”. Heel waarschijnlijk komt het idee van Dirckje van Noort om Anna van Ommeren het kleermakersvak te laten leren als die op haar 25^e jaar nog bij ouders woont en dus niet gehuwd is.

De vader van Dirckje is Gijsbert van Noort, eveneens schepen van Rhenen!

Sara

Sara Menso is geboren in 1695 te Rhenen als 11^e kind van Johannes Menso en Sara Hardebol. Op 3 maart 1716 schrijft Sara Menso zich op 21-jarige leeftijd in bij het kleermakersgilde om een lakenwinkel te beginnen. Er is geen huwelijksakte van Sara, dus is het aannemelijk dat zij dan nog bij haar ouders woont in de oude pastorie. Sara is niet oud geworden. Er is geen overlijdensakte van haar te vinden, maar wel verschillende sterfdata. Soms is dat 1731 maar ook 1724. Zij staat in ieder geval nog in 1722 op de ledenlijst van het kleermakersgilde. Twee zusters van Sara de winkelierster, trouwen met Rhenense burgemeesters. Alida Menso trouwt met Johan van Deventer en Elisabeth Menso met Gijsbert van Brienen. In de hele 18^e eeuw levert de familie Menso burgemeesters, maar ook schepenen, rechters en artsen en de dochters trouwen met “een goede partij”. Misschien

zijn voor Sara, als jongste van het gezin, de “goede partijen” al vergeven? Of is ze om andere redenen, zoals misschien haar gezondheid, geen geschikte huwelijkspartij en moet voor haar toch iets gevonden worden voor haar levensonderhoud?

Over het kleermakersgilde

Het kleermakersgilde opgericht in 1605 is groot voor een betrekkelijk kleine plaats als Rhenen met 25-30 leden. Het ambacht wordt nog in zijn geheel als huiswerk beoefend en er is nog geen centraal punt in de zin van een atelier of fabriek. Als bijzonderheid is vermeld dat elke gildebroeder verplicht is in het bezit te zijn van een goed “halsgeweer en seijtgeweer” ter verdediging van zijn lijf en de stad. Of dat van de gildezusters ook wordt gevraagd, vermeldt de historie niet. In de collectie van het Stadsmuseum Rhenen zijn de gildekist en een zilveren schild met schaar en strijkbout van dit gilde opgenomen.

Bron

Uit de oude gildekisten van Rhenen Zanen, W. (1948) Maandblad van "Oud-Utrecht", jg. 21 (1948), no. 7, p. 52-56 (Article)

De ambachts- of beroepsgilden en de schutterij Ad J. de Jong OUD RHENEN, negenentwintigste jaargang september 2010 no. 3 blz. 30 Gilden te Rhenen Deel I